

Rađanje u Srbiji

Zorka Kovačević

- Pet hiljada potpisa za humanije odnose u porodilištima
- Prisustvo očeva na porođaju
- Potisnuta profesija - babica
- Slike iz svetlosti duše
- Festival porodice na Kalemegdanu

Subota, 9. maj

Dok danas svet slavi Dan pobjede, a Evropa Dan Evrope, slaveći vrednosti koje treba da ostvare viziju slobodnog, demokratskog i na jednakosti zasnovanog društva, sa blagostanjem na svim nivoima, mi u Srbiji još uvek bijemo rovovske bitke za stvari koje u razvijenom svetu već predstavljaju civilizacijske standarde.

Jedna od tih bitki trenutno se vodi za humana porođišta, bez ponižavajućih tretmana porodilja. Tu bitku predvodi Građanska inicijativa Majka Hrabrost, iznikla iz spontanog bunta i dugoročnog nezadovoljstva koje su žene izrazile u preko 600 priča o svojim iskustvima sa porođaja kao odgovor na pitanje „Kako ste prošli u porodilištu“ koje je Branka Stamenković postavila na svom blogu pod nikom Krugolina Borup. Te priče su objavljene, i još uvek se skupljaju i objavljuju, na veb-sajtu www.MajkaHrabrost.com.

Na osnovu njih, postalo je jasno da žene kod nas novi život rađaju u drastično drugačijim uslovima nego žene u razvijenom svetu. Najčešće žalbe odnose se na neprimerenu komunikaciju i ponašanje zdravstvenog osoblja, ili pak potpuno odsustvo komunikacije i brige za porodilju, na zastarele i nehumane bolničke protokole i korupciju. Peticiju sa zahtevom za hitnim rešavanjem ta tri problema, do aprila 2009. godine potpisalo je samo putem interneta preko 5.000 ljudi.

Građanska inicijativa „Majka hrabrost“ uspostavila je kontakt i saradnju s Ministarstvom zdravlja Republike Srbije, i već šest meseci zajedničkim snagama pokušavamo da u porodilišta uvedemo neophodne promene. Prve korake smo napravili, ali pred nama je još dug put.

Nedjelja, 10. maj

Kraj radne nedelje je uvek dobar dan za svođenje računa. Za nas još više jer se pripremamo za učešće na Festivalu porodice, pa za naše predstavljanje presabiramo šta smo do sada uradili.

Od oktobra 2008. kada je građanska inicijativa pokrenuta, koja je u januaru 2009. formalno registrovana kao udruženje građana uradili smo mnogo toga: pokrenuli smo javnu raspravu o situaciji u našim porodilištima, otvorivši time više-decenijsku tabu temu, koja je u prethodnih devet meseci uspjela da se nametne kao vrlo bitna tema u nadležnim institucijama, zdravstvenim ustanovama i medijima; u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i Institutom za javno zdravlje „Dr Milan Jovanović Batut“ učestvovali smo na dva sastanka sa svih 58 načelnika i glavnih sestara porodilišta u Srbiji, razmenjujući mišljenja i stavove o zahtevanim promenama; izdejtvovali smo sprovođenje jednogodišnje ankete o zadovoljstvu porodilja uslugom dobijenom u porodilištu, koja istovremeno ima i ulogu aktivnog monitoringa. Ovom anketom porodilje mogu da daju svoj glas i doprinos u identifikovanju onoga što ne valja u porodilištima kakva imamo danas i šta i u kom pravcu treba menjati; zahvaljujući našim primedbama na neprimerenu komunikaciju i tretman zdravstvenog osoblja u odnosu na trudnice i porodilje, Ministarstvo zdravlja organizovalo je stručne seminare i radionice za zaposlene u porodilištima; pokrenuli smo pitanje potrebe da svo osoblje u porodilištima nosi identifikacione beževke, nakon čega je Ministarstvo zdravlja uputilo cirkular svim načelnicima porodilišta podučavajući ih na njihovu zakonsku oba-

vezu da nose identifikacione beževke i pokrenulo kontrolu praćenja izvršenja te obaveze; insistiranjem na potrebi obezbeđivanja emotivne i psihološke podrške ženi koja se porođaja, uspešni smo da Ministarstvo zdravlja navedemo da se prema prisustvu oca deteta porođaju opredeli kao prema civilizacijskom dostignuću kome treba da težimo kao standardnoj i besplatnoj usluzi, a ne vanstandardnoj usluzi koja se do sada naplaćivala i po nekoliko stotina eura. Nastavljamo zajednički rad na iznalaženju načina da se rad u porodilištima reorganizuje tako da ova usluga bude moguća svuda i dostupna svima; u nekoliko slučajeva zastupali smo porodilje i/ili posredovali između njih i relevantnih državnih institucija kada su im prava bila povredena ili ugrožena, omogućivši im da dobiju relevantnu zaštitu ili kompenzaciju; realizovali smo prvu posetu jednom porodilištu od strane organizacije civilnog društva sa ciljem uvida u stanje i postojeće procedure u porodilištu (porodilište u Pančevu); svojim aktivnostima i nastupima uspešni smo da dovedemo do pozitivnih promena u ponašanju i odnosu zdravstvenog osoblja u porodilištima prema porodiljama i trudnicama.

Utorak, 12. maj

Današnji dan je šire poznat kao dan kada pravoslavni vernici obeležavaju svetog Vasilija, međutim manje je poznato da je danas i Međunarodni dan medicinskih sestara. Ovo je važno jer smo pripremajući se za obeležavanje Međunarodnog dana babice (5. maj) razgovarali sa jednom bobicom iz porodilišta van Beograda i pitali je da li će i kako oni obeležiti taj dan na šta je ona prokomentarisala da oni to ne obeležavaju već prave skupove u sklopu svetkovine Dana medicinskih sestara. Ovo me je zapanjilo, jer svakako uz dužno poštovanje za obe profesije babice i medicinske sestre ne mogu i ne smeju da se izjednačavaju jer su babice uvek imale posebnu društvenu ulogu, samim tim što su pomagale da se tako značajan proces poput porođaja odvijaju na najbolji način za majku i dete i prisustvovala dolasku na svet novog života. Ovakvo gubljenje profesionalnog identiteta je rezultat veštačkog procesa tehnikalizacije i medikalizacije porođaja gde se glavna uloga daje akušerima, porodilja tretira kao objekat, a sam porođaj uklapa u radno vreme i obaveze konkretnog akušera, što predstavlja svojevrsno nasilje i nad ženom i nad novorođenčetom.

Na sreću, datum koji nikada pre nije bio zvanično obeležavan ovog 5. maja bio je obeležen čak na dva mesta sa dve svetkovine. Jedna je bila u organizaciji GI Majka Hrabrost i Udruženja babica Srbije, a druga u organizaciji GAK Višegrad. Ovakvo iznenađujuće duplo obeležavanje Dana babice vraća veru u revitalizaciju njihove profesije i vraćanju značaja njihove uloge u procesu porođaja.

Sreda, 13. maj

Danas se desilo nešto vrlo posebno - u prostoru Narodne banke Srbije na Slaviji otvorena je izložba „Slike iz mraka“ kreativne grupe „Dečja zemlja“ iz Smedereva čija je ideja bila da se promoviše drugačiji pristup prema slepim i slabovidim osobama, ali i da pokrene pitanje jednakih mogućnosti. Akciju su podržali ERSTE banka i Balkanski fond za lokalne inicijative - BCIF u sklopu programa „Centrifuga“, a izložbu je otvorio gu-

verner NBS Radovan Jelašić. Autori izloženih fotografija su Jelena Stojanović, Branka Pešić, Miloš Pržić, Mara Ožegović i Nataša Filipović, koji su uz pomoć svojih videćih prijatelja, fotografisanjem prostora i ljudi sa kojima žive na osnovu sećanja, stečenog iskustva i komunikacije sa drugima predstavili prostor i atmosferu doživljenih iz ugla slepih i slabovidih osoba.

Kad sam dolazila na otvaranje izložbe nisam znala šta da očekujem, a kad sam ušla u izložbeni prostor bila sam zapljesnuta snagom emocija i impresija koje su dolazile iz izloženih tekstova, audio zapisa i fotografija. Ti sjajni mladi ljudi preneli su na nas kompleksnost, intezitet i vibracije sveta oko sebe koji upoznavaju, prepoznaju i koji osvajaju na drugačiji način od nas koji bez problema koristimo čulo vida. U svoje radove uneli su za nas „videće“ jednu novu dimenziju i sve vreme dok sam posmatrala radove kroz glavu mi je odzvanjala rečenica kojom je guverner Radovan Jelašić otvorio izložbu, „Ovo su slike iz svetlosti duše“.

Uz svetlost kojom ova izložba zrači postoji puno društvenog mraka kojim se obavijaju određene teme, pojave ili grupe ljudi koje kao društvo ne želimo da vidimo i da priznamo da postoje ili koje se jednostavno ignorisu ili čak negiraju. Sa takvim pojavama se susreće i GI Majka Hrabrost u okviru svojih aktivnosti gde su potpuno nevidljiva iskustva i tretman trudnica i porodilja u okviru zdravstvenog sistema koji pripadaju grupama Romkinja ili žena sa posebnim potrebama. O tretmanu ovih žena (najčešće diskriminiranih i ponižavajućem) isključivo saznajemo posredno iz priča drugih žena koje su pored njih porođale na koje je tretman Romkinja od strane zdravstvenog osoblja ostavio tako jak negativan utisak da su morale da ga spomenu u opisu svog iskustva. U tom smislu pozivamo sve Romkinje i žene sa posebnim potrebama koje su se porođale ili su u drugom stanju da nam se jave i podelu sa nama svoja iskustva kako bismo probleme sa kojima se suočavaju predložili nadležnima i javnosti.

Četvrtak, 14. maj

Sutra je Svetski dan porodice, koji će se kod nas u Srbiji po prvi put obeležiti u širem obimu. Do sada se taj dan obeležavao samo u sklopu Baby Exit-a u Novom Sadu. GI Majka Hrabrost je i ovog puta „povukla nogu“ pošto smo od kraja prošle godine planirali i najavljivali obeležavanje Međunarodnog dana babice i Svetskog dana porodice pa je ispalo da su oba događaja prevlaćena na širem nivou i da je njihovo obeležavanje prihvatilo naše najsmjelije planove i namere.

Svetski Dan porodice će u Beogradu biti obeležen u sklopu Festivala porodice, koji će se održati 16. i 17. maja na Kalemegdanu pod sloganom „Osnažimo porodicu“.

GI Majka Hrabrost na Festivalu porodice učestvuje pod sloganom „Porodica zahteva drugačije porodilište!“ i cilj nam je da što više majki, trudnica, porodilja, ali i očeva, muževa, braće, privrednih subjekata, organizacija civilnog društva i državnih institucija podstaknemo da se aktivno uključe u akcije usmerene na unapređenje uslova u porodilištima i tretmana trudnica i porodilja kako bismo dobili human porodilišta po meri žena, odnosno porodilišta dostojna naših majki i beba. Dođite da se upoznamo i družimo i zajedno pošaljemo poruku kakva porodilišta želimo!

Autorka je izvršna direktorka

Građanske inicijative „Majka Hrabrost“

SLIČICE

Ivan Džidić

Sjetih se nešto ovih dana, kako je gospodin Tadić, u ulozji predsjednika ovdašnjeg, za jednog gostovan

vanja u Ujedinjenim nacijama (čitati državama a ne narodima), među ostalim rekao i kako je dok su neke zemlje radile ovo, ono i to, njegova zemlja osnivala UN. Ni danas ne kontam koja njegova zemlja. Kao što ne kontam kad sportski komentator, nedavno, pred utakmicu Rumunija - Srbija, tamo, kaže kako „svo poslednji put igrali sa Rumunima pre trideset godina...“.

Sjetih se jer naleteh u napokon demokratiziranog „Politići“ na tekst naslovljen sa - Da li Srbija zaboravlja antifašističku tradiciju. Koji kreće ovako: „Srbija nikada nije insistirala na svojoj antifašističkoj prošlosti kao što to čine druge evropske države pa i one koje nemaju mnogo istorijskih argumenata

na svojoj strani, smatraju istoričari i predstavnici nevladinih organizacija“. Prvo bach oko na tekst e da bi prebrojao koliko je pomenutih. Istoričari koji „smatraju“ bili su Predrag Marković, dok su, brojčano nadmoćniji, predstavnici nevladinih organizacija, koji također „smatraju“, bili Sonja Liht (Beogradski fond za političku izuzetnost) i Miljenko Dereta (Građanske inicijative).

Pomenuti istoričari su, kako kaže potpisnik/potpisnica teksta, „činjenicu“ da se zemlje koje su bile i Osvoljene više basuju u antifašistička prsa „od

Ojdi mi dojdi mi

nas“, objašnjavali preko problema sa „antifašističkom legitimacijom“, koji problem te zemlje imaju. Kažu „poput Italije, Nemačke ili Hrvatske“. Na ovaj trećoj su se malo zadržali, istoričari, možda zbog Pertinija ili Branta, ali svakako zato što „mora da ističe antifašizam da bi podvukla svoju razliku u odnosu na NDH-a pošto se ona rutinski izjednačava sa tom tvorevinom i to ne samo u Srbiji“. Još su istoričari napomenuli da „naša država smatra da je dovoljno što ima antifašističku prošlost...“, te su, istoričari, prebrojavanjem našli da je najveći broj antifaš-

ističkih boraca bio među Srbima, da se to dovoljno ne ističe, uračunavajući i partizane u kojima su u „ogromnoj većini bili Srbi“. Kontam, pri tom istoričari nisu mislili samo na Srbe iz Srbije, već su ovdje uračunali i Srbe koji su Srbi „kad nam trebaju“, koji se kad „nam ne trebaju“ uglavnom nazivaju Prečanima. I još su istoričari o širini nešto malo većoj od one „samo prvoboracke i komunističke“. Pretpostavljam, nalazeći sličnost nepartizanskih antifašista, „Milana Nedica, Dimitrija Ljotića ili Draže Mihailovića“, o kojima civil Dereta ipak drukčije misli, sa onima npr. Rupnika u Sloveniji, Tisa u Slovačkoj, Spahe u komšiluku itd.

Predstavnici organiziranog civilnog

sektora nisu upali u zamku, uspjeli su izbjeći, što je čisto evropski, da kad je riječ o antifašizmu i komunizmu, naglase kako se ne može povući znak jednakosti jedino ako se govori o „komunizmu“, odnosno takozvanom komunizmu.

Ali je zato predsjednica svih političkih izuzetnika, a ispod već rečenog naslova, zapravo izbacila u okviru teme najjači argument: „Imali smo vrlo jak antifašistički pokret i bili smo među zemljama čija se zastava vijorila na Nirnberškom procesu. Zato nema razloga da se ičega stidimo“.

Ako me sjećanje ne vara, u Njimeburgu vijorila se plavo-bijelocrvena trobojka sa crvenom petokrakom zvijezdom po sred srijede.